DZIENNIK POLSKI

ORGAN STRONNICTWA POLSKIEJ DEMOKRACJI

Nr.743 SOBOTA 30.WRZESNIA 1944 r. ROK V.

W IZBIE GMIN PO MOWIE CHURCHILLA.

Min.Eden odpowiadając na interpelacje posłów,zgłaszane po mowie prem.Churchilla, odnośnie bezwarunkowej kapitulacji Niemiec wyjaśnił znaczenie tego terminu. Nie mamy- powiedział- absolutnie zamiaru prowadzić z Niemcami jakichkolwiek pertraktacji pokojowych. Mamy doświadczenie z tamtej wojny, gdyśmy zastosowali do pokonanych Niemiec 14 punktów Wilsona. Sztab niemiecki stosował wtedy taktykę biernego oporu,przygotowując zbrojenia odwetowe już za czasów republiki weimarskiej. I dziś posiadamy już niezbite dowody,że sztab niemiecki widząc nieuchronną klęskę,myśli kategoriami jutrzejszej wojny odwetowej. Himmler przygotowuje bierny i zbrojny opór przeciw alianckim wojskom okupacyjnym,szkoląc do tego młodzież hitlerowską,by tymi metodami doprowadzić do odrodzenia narodowego socjalizmu. Niemcy muszą być w tej wojnie tak pokonane,aby każdy Niemiec zrozumiał,że poniosły one zdecydowanie militarną klęskę.

Odnośnie zagadnienia Polski Eden stwierdził,że w mowie prem.Churchilla jak i w dyskusji parlamentarnej każdy punkt widzenia na te sprawy został należycie naświetlony. Nad żadnym zagadnieniem rząd brytyjski nie pracował tak intensywnie jak nad sprawami polsko-sowieckimi. Nie szczędzono wszelkich wysiłków nad doprowadzeniem do porozumienia,które po zawarciu paktu w roku 1941 zostało wskutek nieszczęśliwych wydarzeń zerwane. Stanowisko rządu brytyjskiego w tej sprawie zostało podane do wiadomości Rosji i w czasie konferencji w Teheranie i w czasie narad moskiewskich, gdzie w przyjacielskiej atmosferze w cztery oczy wyrażono silnie i zdecydowanie stanowisko rządu brytyjskiego i niepokój o Polskę. Sprawa Warszawy nie powinna być jeszcze dyskutowana,niemniej jednak stwierdzić należy,że rząd brytyjski czynił wszelkie wysiłki w dziedzinie militarnej by pomóc walczącym powstańcom warszawskim i przeprowadził wszelkie interwencje dyplomatyczne,na skutek których od dnia 14.bm.Rosja zaczęła udzielać pomocy Warszawie. Nie było w historii bardziej skomplikowanego zagadnienia,jak wschodnie granice Polski.- Będąc związani traktatami z naszymi dwoma sojusznikami tj.Polską i Rosją,nie będziemy się uchylali od rozwiązania tego zagadnienia w sensie stworzenia silnej i niepodległej Polski. Rząd brytyjski zgadza się ze stanowiskiem parlamentu,że nie powinno być w przyszłości żadnego tzw.polskiego korytarza. Mam nadzieję,że na punkcie odbudowy silnej i niepodległej Polski dojdziemy do pełnego porozumienia z Rosją. Nie będzie bowiem światowego i powszechnego pokoju,póki nie będzie pełnego porozumienia między trzema mocarstwami.

W sprawie Bułgarii min.Eden określił stanowisko Anglii mówiąc,iż przed podpisaniem zawieszenia broni Bułgaria musi oddać wszystkie okupowane tereny i wycofać wojska z tych terytoriów poza swe granice.

SYTUACJA W WARSZAWIE.

Wczoraj upłynął 60-ty dzień walki i zarazem piąta rocznica kapitulacji Warszawy w roku 1939. Po pięciu latach podziemnej walki z okupantem Warszawa znowu chwyciła za broń i walczy na czołowej pozycji frontu polskiego. Wczorajszy komunikat gen.Bora donosi : Na Zoliboźu nieprzyjaciel uderzając dużymi siłami z Marymontu w kierunku placu Wilsona,uzyskał nieznaczne postępy terenowe. Łączność z artylerią sowiecką spowodowała osłonę ogniową naszych oddziałów.- W śródmieściu sytuacja bez zmian. Silny ogień artylerii wroga,a zwłaszcza moździeży, nęka całe miasto. Na Mokotowie sytuacja nie wyjaśniona,brak łączności i słabe odgłosy walki. Zupełny brak akcji lotnictwa niemieckiego. Otrzymaliśmy niewielkie zrzuty sowieckie. Pogoda zła. W Krakowskim intensywna akcja dywersyjna dała 17 ataków na linie kolejowe. W Myślenickiem Niemcy przeprowadzają pacyfikacje wsi,w Wiśniowej zamordowano około 150 ludzi.

NA FRONTACH - BITWY WYJSCIOWE.

ZACHOD. - W Holandii klin Eindhoven - Nijmegen został poszerzony z obu stron. Posunięto się na Hertogenbosch i zajęto Ost,- główną bazę magazynową Niemców w Holandii.- Niemieckie oddziały,które przeprawiły się -

na południowy brzeg Renu pod Arnheim zostały prawie do nogi wytępione. Odparto również trzy uderzenia niemieckie pod Arnheim. W południowym Luxemburgu zdobyli Amerykanie miasto Remich. Inne oddziały amer.przedzierają się przez zaśnieżone Wogezy. Chateau Salence koło Belfortu przechodziło trzy razy z rąk do rąk,ostatecznie zdobyli go Amerykanie,niszcząc w walkach 82 niem.-czołgi. W Calais zdobyto część portu. Niemiecki komendant zwrócił się z prośbą o omówienie warunków kapitulacji. Prośbę odrzucono,domagając się bezwarunkowej kapitulacji. Wtedy zwrócił się z propozycją zawieszenia broni na 24 godzin,celem umożliwienia ewakuacji 20.000 mieszkańców. Dowództwo kanadyjskie wyraziło zgodę i walkę przerwano na jedną dobę. Dziś bitwa o Calais potoczy się dalej. Na przylądku Cap Crinez zdobyto lub zniszczono wszystkie działa z wyjątkiem jednej baterii. "Atlantic Wall" doniósł o kapitulacji załogi Cap Crinez. W walkach nad Holandią zestrzelono 22 niem.samoloty. Ponad 1.000 bombowców niszczyło linie komunikacyjne za linią Zygfryda od Akwizgranu przez Koblencję do Frankfurtu.

WSCHOD. - Stalin ogłosił specjalnym komunikatem,że cała Estonia znajduje się w rękach Rosjan. W ciągu 9-ciu dni walk o Estonię zginęło 30.000 Niemców,15.745 wzięto do niewoli. Zwolnione armie sowieckie w Estonii uderzają na Rygę od północy. W zaciętych walkach frontalnych przełamano zewnętrzne linie obronne Rygi. Nad granicą słowacką zajęto Łupków.

BAŁKANY. - W Jugosławii Niemcy odbili miasto Banialuka. Na Węgrzech - według "Atlantic Wall" - walki toczą się we wsch. części kraju. Rosjanie mieli wtargnąć do Waraždynu. Szeged jest ewakuowany przez Węgrów.

WŁOCHY. - Na drodze do Bolonii zdobyto 3 ważne pozycje niem.m.n.Monte Ogiolo i Monte Bastia. Z Firenzuoli dotarto do Imoli. Nad Adriatykiem ciężkie walki na płn. od Rubikonu wśród ulewnych deszczów.

WOJNA LOTNICZA. - W nalotach nocnych zbombardowano Brunszwik,Schaffenburg i Heilbrun. W dzień naloty na Saarbrücken i Geldern prócz wielu punktów na zaplaczu Westwallu.

PACYFIK. - W rej.Filipin zatopiono 66 jap.statków,w tym 2 transporty z wojskiem i 4 kontrtorpedowce. Samoloty brytyjskie wykonały rekordowy lot przeszło 3.000 mil w obu kierunkach z portu Darwina w Australii do południowo-zachodniego cypla Jawy.-Zbombardowano budynki wojskowe w Batawii.-Od zdobycia wyspy w marcu 1942 przez Japończyków,Jawa nie była bombardowana. Obrona japońska była zupełnie zaskoczona. W archipelagu Palau wyspa Perelieu opanowana jest przez oddziały amerykańskie. Pozostały jeszcze tylko dwa ogniska oporu. Lotnisko na wyspie służy już samolotom amerykańskim.

ROZNE WIADOMOSCI.

- Rząd argentyński zawiadomił notą W.Brytanię i Stany Zjedn.,że nie udzieli azylu zbrodniarzom wojennym,jak również nie dopuści do lokaty ich kapitałów czy zakupu jakichkolwiek dóbr w Argentynie.

- Min.Eden oświadczył w Izbie Gmin,że aresztowano w Tangerze konsula niemieckiego, poza tym aresztowano w Hiszpanii szereg innych agentów niemieckich. Ponieważ jednak w kraju tym wielu jeszcze agentów żyje i działa,W.Brytania uważa,że rząd hiszpański nie wywiązał się z przyjętych obowiązków.

- Na interpelację ze strony Izby Gmin odpowiedział prem.Churchill,że rząd W.Brytanii jest zdecydowany pociągnąć do odpowiedzialności zbrodniarzy wojennych i przeszkodzić aby nie szukali schronienia w krajach neutralnych. Wiele krajów neutralnych dało już pod tym względem zadawalające odpowiedzi. Wyjątek stanowi rząd hiszpański.

- Norweskie pismo podziemne donosi,że w pewnej miejscowości w Norwegii odbyła się walka między Niemcami a Polakami,przemocą wcielonymi do niemieckich szeregów. Część Niemców opowiedziała się po stronie Polaków. W końcu zaprzestano walki,nie stosując żadnych represji wobec Polaków.

- Regent Belgii ks.Karol wziął udział w pierwszym posiedzeniu gabinetu.

- "Izwiestia" doniosła o wykryciu przez Rosjan masowej zbrodni niemieckiej koło Tallina. W obozie koncentracyjnym w Kloga wymordowali Niemcy 3.000 jeńców sowieckich i estońskich.

- Rząd szwajcarski zabronił wywozu broni i amunicji do Niemiec. Same tylko zakłady "Oerlikon" wywoziły miesięcznie do Rzeszy 2 miliony granatów,nie licząc zapalników i innych części.

- W Budapeszcie stanął przemysł,bowiem robotnicy albo demonstrują za pokojem albo uciekli na wieś,chroniąc się przed bombardowaniem. Były kanclerz Austrii Schuschnigg znajduje się w obozie koncentracyjnym w Buchewald.

- Sekretarz stanu Cordell Hull wyraził nadzieję,że W.Brytania,Stany Zjedn.i Rosja dojdą niebawem do porozumienia co do wspólnej polityki w stosunku do powojennych Niemiec.

---.---.---

SPRAWY POLSKIE.

Rząd polski wyjaśniając rezolucję, w której zwrócił się do prezydenta Rzeczypospolitej o zwolnienie gen. Sosnkowskiego ze stanowiska naczelnego wodza podkreślił, że w tym przypadku chodzi wyłącznie o wewnętrzne sprawy polskie. Rząd polski odrzuca twierdzenie gen. Sosnkowskiego, zawarte w jego znanym rozkazie, jakoby Polska przystępując do wojny przeciw Niemcom działa pod wpływem zachęty ze strony W. Brytanii i jej gwarancji. Bez względu na jakiekolwiek gwarancje Polska byłaby walkę podjęła. Twierdzenie gen. Sosnkowskiego jest równoznaczne z pominięciem determinacji Polski walczenia w obronie własnej niepodległości.

"Daily Telegraph" donosi, że kardynał Villneuve, prymas Kanady, przywiezie w tych dniach Papieżowi angloamerykańskie oświadczenie na temat przyszłości Polski w formie wspólnego listu prem. Churchilla i prez. Roosevelta. Dziennik podkreśla, że od roku 1939 Ojciec Święty nie zaniedbał żadnej okazji dla zaznaczenia swego zainteresowania dla odrodzenia się Polski. W czasie konferencji w Quebec Papież prosił, by poinformowano go, jak W. Brytania i USA wyobrażają sobie sytuację Polski w okresie pokoju. Treść listu nie będzie ogłoszona, ale w sekretariacie stanu w Watykanie panuje zadowolenie z powodu treści listu, która już została Watykanowi zakomunikowana.

W Londynie odbyło się zgromadzenie publiczne ku czci walczącej Warszawy. Przemawiał członek parlamentu z ramienia bryt. Partii Pracy, Adam Ciołkosz z ramienia PPS i inni.

Przytaczając informacje polskie o ujawnieniu właściwego nazwiska gen. Bora komunikat angielski przypomina, że generał osiem razy był otoczony przez gestapo, a raz nawet ujęty, oraz, że Niemcy nałożyli nagrodę w kwocie 400.000 funtów szterl. za ujęcie go. Komunikat franc. donosi, że generał studiował we francuskiej Szkole Wojennej.

W wywiadzie udzielonym korespondentowi PATa opowiadają lotnicy amer., którzy brali udział w locie do Warszawy w dniu 18.9.: Około godziny pierwszej ujrzeliśmy miasto spowite w obłoki dymu i mgły. Niem. artyleria przeciwlotnicza zgotowała nam niemiłe przyjęcie. Z ustawicznych błysków strzelającej artylerii mogliśmy wywnioskować, że w dole pod nami toczy się zażarty bój w południowej części miasta. Wielkie ilości dymu i kurzu koncentrowały się specjalnie w rejonie Śródmieścia. Ze zdjęć dokonanych przez lotników wynika, że nie wiele już pozostało z Warszawy po jej 7-io tygodniowej walce.

WIADOMOŚCI RADIOWE.

– "Daily Mail" pisze: "Dalecy jesteśmy od pychy i zarozumiałości. Nie twierdzimy, że W. Brytania sama wygrała wojnę – jest to wspólny wysiłek wszystkich narodów sprzymierzonych, ale nie widzimy żadnego powodu dla którego mianoby zapomnieć, że w roku 1940 W. Brytania walczyła sama, walczyła chociaż wszystkie pozory wskazywały na to, że ulegnie. I właśnie ta ciągłość walki zapewniła obecną możność zwycięstwa. Jest to fakt niezaprzeczalny, dlatego też nasza pozycja wśród innych narodów jest zapewniona.

– Prem. Churchill przyjęty został na specjalnej audjencji przez króla Jerzego, któremu złożył sprawozdanie z przebiegu konferencji w Quebec.

– Cordell Hull oświadczył przed przedstawicielami prasy, że nie doszło jeszcze do uzgodnienia między W. Brytanią i Stanami Zjednoczonymi a Rosją planów okupacji Niemiec po wojnie. Wyraził jednak nadzieję, że wkrótce ta sprawa zostanie uzgodniona.

– "News Chronicle" porusza sprawę wielkiej wędrówki ludów, jaka nastąpi po obecnej wojnie. Gdy wieść o zwycięstwie sprzymierzonych dojdzie do świadomości 20-tu milionów ludzi, których Hitler wywiózł jakbydło z różnych krajów Europy, to wówczas nastąpi sytuacja dotychczas nieznana w historii. U wszystkich tych ludzi wiadomość ta wzbudzi chęć powrotu do domu. Międzynarodowa organizacja UNRA jest gotowa przyjąć odpowiedzialność za przeprowadzenienie i zorganizowanie tej wędrówki ludów. W Niemczech znajduje się 2 miliony robotników z Francji, reszta z innych krajów Europy. Prawie 2 i pół miliona Niemców jest poza granicami Rzeszy, około 300.000 mieszkańców wywiózł Hitler z Alzacji, 70.000 z Tyrolu. Polacy rozrzuceni są po całym świecie. Są w Anglii, Ameryce, nawet i w Indiach. W Norwegii są Jugosłowianie, w Normandii Rosjanie. Są mężczyźni, kobiety, dzieci i całe rodziny. Dla nich wszystkich najważniejszym będzie powrót do kraju. Z chwilą zaprzestania działań naczelne dowództwo sprzymierzonych wyda odpowiednie rozkazy i instrukcje, jakimi drogami wracać do krajów. Na granicach Niemiec zostaną stworzone specjalne –

punkty kontrolne, stacje przeglądu lekarskiego i wreszcie pomieszczenia, w których powracający będą mogli czekać na policyjne pozwolenie przekroczenia granic kraju. Nie możemy zupełnie przewidzieć, jak długo potrwa ta wędrówka. Po ostatniej wojnie 2 miliony ludzi powracało do swoich krajów przez 5 lat. Ale imigracji 2o-tu milionów historia jeszcze nieznana. Obecnie czyni się starania, ażeby przewidzieć drogi wędrówek, ustala się główne szlaki, czyni się przygotowania do jaknajsprawniejszego zorganizowania migracji. UNRA przygotowuje się do spełnienia żadania, jakiego jeszcze nikt nie dokonał.

- Angielski repertaż dźwiękowy przedstawiając nastroje ludności niemieckiej w okupowanych częściach Rzeszy, przytacza depesze szeregu korespondentów z różnych odcinków. Oto wrażenia niektórych spośród nich :

REED. W obu wioskach w rej. Akwizgranu, do których dotarłem z pierwszymi czołgami amerykańskimi, zarządy gminne złożone z partyjników, uciekły wraz z wojskami. Zarówno w tych wioskach jak i w innych można było wyróżnić trzy kategorie :1/klasę średnio-zamożną, która powitała sojuszników z uczuciem ulgi, iż została wyzwolona z hitlerowskiego ucisku. 2/Wyrostków, którzy z goryczą obserwowali klęską armii niemieckiej. 3/Hitlerowców, co do których nie można mieć żadnych wątpliwości, że pragnęliby kontynuować opór nawet po zajęciu Niemiec przy pomocy podobnych metod, jakich używa ludność na terenach okupowanych przez Niemcy. Moje doświadczenia zebrane na innych odcinkach potwierdzają trafność tego podziału. Wśród moich kolegów przeważa wrażenie, że większość niem. ludności pogodzi się jednak ze swym losem jako nieuniknionym. Obserwowałem amerykańskich i brytyjskich oficerów, którym powierzono administrację okupowanych terenów. Odrazu ujawniła się celowość przeszkolenia, jakie przeszli specjalnie dla pełnienia swych funkcji. Ich administracja jest sprężysta i surowa, lecz sprawiedliwa.

Collin Wills. Przeprowadziłem szereg wywiadów z Niemcami, wziętymi do niewoli w Brest. Przeważna większość jest bardzo zadowolona z tego, że ma już walkę za sobą. Niepodobna jednak zauważyć wśród nich jakiejkolwiek skruchy, przeciwnie widoczne jest przekonanie, że padli ofiarą złej woli i przemocy swych przeciwników. Co najbardziej niepokojące - to to, że nie są to bynajmniej młodzi sfanatyzowani hitlerowcy, lecz ludzie w średnim wieku, przeważnie nienależący do partii i reprezentujący klasę drobnomieszczańską w większości rzemieślniczą.

Donnat. Gdy wkraczaliśmy do Eupen pierwszymi Niemcami, których spotkaliśmy, była para starszych ludzi. Zachowywali się absolutnie obojętnie. W czasie dalszego pochodu dzieci witały nas okrzykami, kobiety z entuzjazmem, obdarowując owocami. Coraz więcej można było zaobserwować chęć pozostawania z nami w jaknajlepszych stosunkach. Wśród młodzieży hitlerowskiej w wieku 15-16 lat pierwsza reakcja - to niewiara w klęskę Niemiec, druga - to depresja. Nie brak także oznak wściekłości.

- Były poseł niemieckiego stronnictwa narodowej demokracji został w Berlinie stracony z wyroku. Wśród aresztowanych ostatnio znajduje się szef sztabu niemieckiego Halder oraz b. dowódca na froncie belgijskim gen. Falkenhein.

- Sprawa 6-ciu morderców Mateottiego zostanie wznowiona. Byli oni wprawdzie w roku 1926 skazani, otrzymali jednak zaraz amnestię. Tymczasowy rząd włoski ogłosił, że wszelkie wypadki, w których stronnicy faszyzmu nie ponieśli zasłużonej kary, będą obecnie wznawiane.

- Dotychczasowy premier belgijski Pierlot utworzył nowy rząd. W skład rządu jedności narodowej weszło 5-ciu katolików, 5-ciu socjalistów, trzech liberałów, dwóch komunistów i 1 członek walki podziemnej.

- Tymczasowy rząd francuski objął w posiadanie fabryki Renault koło Paryża i kopalnie węgla w Pas de Calais. Objęcie kopalń węgla umotywowano koniecznością narodową, a objęcie zakładów Renault tem, że zarząd ich pracował na rzecz okupantów.

NA FUNDUSZ PRASY : Edward-2oo, Czyn-2oo, Tatar-1oo, Trójka-15o, Stef-2oo, Patefon-1oo, Mod 12o, Kazia-1oo, Swit-25o, Cukierek-2oo, XX-1oo, W.A.-2oo, Zosia-7o, Strug-5o, Buldog-5o, Wujek-25, Lola-25, Oset-1oo, Marianna-1oo, Zapomniane hasła-23o, Szlager-2o, Sas-1oo, Krzywda-5o, Zośka-5o, Te-ka-1oo, Jastrząb i Maszyna-2oo, Modraki-matryce i farba, Żabcia-papier.
P.Z.-4oo, Zosia-5o, Kula-1o, zł.
Powtórnie: Igła-2oo, Te.-1oo zł.
NA POMOC WARSZAWIE: Ala-5oo, Zosia-55, Swit-25o zł.
POLSKA DEMOKRACJA - ŻOŁNIERZOM POLSKIM : Żaba-5o, Leo-5o, Kokoszka-1.ooo zł.

---ooOOOooo---